

De visie

– G.A. Farthing

In 1875 werd de Theosophical Society opgericht (waarvan de TVN de Nederlandse afdeling is), in een tijd waarin grof materialisme, in het bijzonder in het Westen, religieuze onwetendheid en bijgeloof hoogtij vierden. Wel was er enige belangstelling voor het spiritisme dat door veel mensen werd beschouwd als een bewijs voor een voortbestaan na de dood.

Geoffrey Farthing, bekend om zijn sterk 'Blavatsky-aanse' kijk op theosofie, overleed in mei 2004.

We beschikken over een verklaring van leden van de Oosterse Occulte Broederschap waarin gesteld werd dat de tijd misschien rijp was voor het verspreiden van een deel van hun kennis over de innerlijke werelden en over het denkbeeld van universele broederschap. Twee leden van de Broederschap droegen de verantwoordelijkheid voor het doen van zo'n poging. Zij zochten een geschikt iemand uit om hen te helpen en vonden die uiteindelijk in de persoon van H.P. Blavatsky. Ondanks enige persoonlijke tekortkomingen was zij de enige die geschikt was en die destijds beschikbaar was. Zij zou voor hen het doorgeefluik worden van hun boodschap aan de wereld door middel van de uitgebreide hoeveelheid geschriften en boeken die zij schreef gedurende de hele rest van haar leven. De leringen ervan waren gebaseerd op hun kennis van de occulte wetenschap.

Nadat de Theosophical Society was opgericht en H.P.B. en Col. Olcott naar India waren gegaan en het hoofdkwartier in Adyar gevestigd hadden, begonnen de twee Meesters een correspondentie met A.P. Sinnett, een journalist in India, via op wonderbaarlijke wijze geprecipiteerde brieven die een schat aan leringen bevatten. In deze brieven stelden zij herhaaldelijk dat het hele doel van de zojuist

gevormde Society was het vormen van een universele Broederschap der Mensheid. Een veel geciteerde aanhaling uit die brieven luidt als volgt: *“De Chefs willen dat er een begin wordt gemaakt met een ‘Broederschap der Mensheid’, een echte Universele Broederschap; een instelling die in de gehele wereld bekendheid zal verwerven en de aandacht zal trekken van de edelste geesten....”* (Brief no 6 van de Mahatma Brieven, M.L. 39 chronologische editie).

De doelstellingen van de Society waren op de eerste plaats het vormen van een kern van de universele broederschap. Dit was een veelbetekenende verklaring. De Meesters zagen klaarblijkelijk dat het opzetten van een wereldwijde broederschap onder de toen heersende omstandigheden misschien niet mogelijk was, maar het was heel wel doenlijk om een Society te stichten van goedbedoelende mensen die bijeen zouden komen en een kern van zo’n broederschap zouden vormen. Twee andere doelstellingen waren, kort geformuleerd, het aanmoedigen van de vergelijkende studie van godsdienst, wijsbegeerte en wetenschap en het onderzoeken van de vermogens die in de mens latent aanwezig zijn. Verder wordt in de brieven gewezen op het feit dat de broederschap, waarvan de twee Meesters die de Society stichtten leden waren, al werkzaam was met wereldwijde vertakkingen. (Noot redactie: De Meesters brachten mensen samen die de Vereniging stichtten)

De leden van de Broederschap waren Ingewijde Adepten, die beschikten over opmerkelijke kennis en vermogens die zij echter, voor de veiligheid van de mensheid als geheel, voor zichzelf hielden. Zulke kennis en vermogens konden alleen verworven worden door vele inspanningen en offers in vele levens.

Er was echter geen reden waarom het denkbeeld van een Universele Broederschap niet wijd en zijd verbreid zou worden om gevoelens van sympathie en samenwerking tussen volkeren op te wekken in plaats van de maar al te zeer gebruikelijke rivaliteit en strijd.

In de inmiddels beroemde ‘Brief van de Maha Chohan’ (1881), het verslag van een interview dat via K.H. aan Sinnett was overgebracht, werd melding gemaakt van de betreurenswaardige toestand waarin de wereld in de ogen van de Maha Chohan verkeerde en deze brief bevatte ook zijn suggesties om daaraan iets te doen. Deze boodschap en passages uit andere brieven lieten zien dat de Meesters K.H. en M. heel goed begrepen hoe het ervoor stond en wat daarvan de oorzaak was: materiële zelfzucht en eigenbelang. Zij zagen ook de tot verdeeldheid leidende gevolgen van afzonderlijke sektarische godsdiensten, elk daarvan op haar exclusieve en onverdraagzame wijze ervan overtuigd dat zij onder speciale goddelijke bescherming stond.

De Meesters zagen duidelijk dat een harmonische band tussen mensen onmogelijk was zolang deze godsdienstige verschillen bleven bestaan. Zij duiden ze aan als bijgeloof, als geloof in valse goden dat uitgeroeid moest worden.

De analyse die door de Meesters werd gegeven van de toestand waarin de wereld verkeert is ook nu nog accuraat. De wereld is zelfs nog materialistischer geworden dan hij aan het eind van de negentiende eeuw was. Godsdienstige strijd en meningsverschillen hebben zulke desastreuze vormen aangenomen dat mensen, in naam van god, bereid zijn hun leven op te offeren en mensen van een ander geloof te doden. Godsdienstige twisten en zelfs oorlogen zijn maar al te gewone symptomen van onze tijd geworden.

De Meesters richtten niet alleen de Theosophical Society op om tot een Kern van de Broederschap der mensheid te komen, maar zij stelden een niet-sektarisch, religieus-filosofisch onderricht voor om de gangbare bijgelovige dogma’s en denkbeelden te vervangen. Zij reikten de meest verheven spirituele denkbeelden, idealen en scholing aan die de wereld ooit gehad heeft en publiceerden die via H.P.B. Hun lering omvat alles wat voorafging en nog veel meer. Bovendien getroostten zij zich

veel moeite om ervoor te zorgen dat dit alles op schrift bewaard zou blijven. Het was de gigantische taak van H.P.B. tijdens haar leven om deze leringen in boekvorm te gieten, wat enorm veel werk en opofferingen eiste van haar kant. Zij hield dit werk vol, ook toen zij op het laatst ernstig ziek werd, tot haar dood toe.

Deze geschriften omvatten vele boekdelen, waaronder de twee delen van *Isis Ontsluierd*. Deze waren volgens Col. Olcott het resultaat van assistentie die door verscheidene Meesters rechtstreeks aan H.P.B. gegeven werd, een assistentie die zelfs zo ver ging dat zij H.P.B.'s lichaam overnamen. *Isis Ontsluierd* was de eerste algemene uiteenzetting over de massa onderwerpen die later uitgewerkt zouden worden in artikelen en boeken. *Isis* werd uitgegeven in 1877. In die tijd zou het boek een middel geweest zijn om de lezers ervan te bevrijden van vastgeroeste denkbeelden die toen gemeengoed waren in het conventionele denken. Het boek liet ook iets zien van de innerlijke onzichtbare gebieden achter het objectieve bestaan en van de betekenis daarvan.

Langzaam begon H.P.B. in een grote hoeveelheid andere geschriften haar boodschap duidelijker naar voren te brengen. Dit proces vond zijn hoogtepunt in het schrijven van *De Geheime Leer*, die spoedig gevolgd werd door *De Sleutel tot de Theosofie*. Toen kwam *De Stem van de Stilte*, dat van onschatbare waarde is voor de mystiek gerichte student.

Deze werken werden aangevuld met aantekeningen die gemaakt werden van de Verhandelingen van de Blavatsky Lodge in Londen, waar H.P.B. vaak mondelinge uitleg verschaftte over moeilijkheden die leden hadden om enkele van de meer abstracte denkbeelden van theosofie te begrijpen. Uiteindelijk vormde zij een Innerlijke Groep van zes mannen en zes vrouwen die allen geheimhouding gezworen hadden, aan wie zij veel onderricht gaf dat in die tijd niet openbaar gemaakt kon worden, maar het was een schitterende

aanvulling op wat zij voorheen in *De Geheime Leer* had gegeven.

Het doel van deze hele verspreiding van denkbeelden, waarvan sommige vreemd en moeilijk waren, was aan te geven dat de Cosmos of de Natuur werkzaam is volgens de Universele Wet. Zij bestaat zelf uit leven dat op allerlei niveaus en op allerlei wijzen werkzaam is en waarmee overeenkomstige toestanden van bewustzijn verbonden zijn. De hoogste lering was dat de mens als levend wezen in zichzelf de hele aard van de Cosmos weerspiegelt en dat iedere levensvorm een fase vertegenwoordigt in de grote evolutionaire reis. De lering maakt duidelijk dat een mens in bepaalde omstandigheden met de juiste inspanning en training zelf iets te weten kan komen over zijn goddelijke aard en meer valt er niet te weten. In feite is hij zijn eigen God, de enige God die hij ooit kan kennen. Dit grote denkbeeld werd nog verder versterkt door wat je zou kunnen noemen de leer van eenheid, uitgebreid, allesomvattend, van grote diepgang en inzicht getuigend. Wanneer de volledige betekenis daarvan doorgrond wordt, dan wordt het een perfecte rechtvaardiging voor het grootse denkbeeld dat de mens zijn eigen en enige Godheid is.

De hoogste lering was dat de mens als levend wezen in zichzelf de hele aard van de Cosmos weerspiegelt en dat iedere levensvorm een fase vertegenwoordigt in de grote evolutionaire reis.

De hele rest van H.P.B.'s uitgebreide geschriften is een rechtvaardiging in termen van gedetailleerde verklaringen van zeer uiteenlopende aspecten van de werking van de Natuur, bijvoorbeeld dat er een universele Wet is, wat allemaal tenslotte zijn hoogste uitdrukking vindt in die verheven, ja zelfs heilige denkbeelden waarin de grote boodschap van de Meesters samengevat wordt.

Dat was – kunnen we voor sommigen van ons ook zeggen ‘is’? – de visie van de ware stichters van de Theosophical Society. Het is een visie die betrekking heeft op de Universele Broederschap en alles wat dat betekent voor een ‘verweesde’ mensheid, zoals de Meesters het noemden. Het is ook een visie die betrekking heeft op een van de belangrijkste manieren waarop die broederschap kan worden bereikt. Het vestigen van religie, gebaseerd op de Waarheden van de Natuur, van de ware feiten omtrent het bestaan, eerder een ware kennis van Goddelijkheid dan van geloofssystemen die gebaseerd zijn op bijgeloof, die door betaalde priesters worden opgelegd die de denkbeelden van hun diverse instellingen promoten.

De visie was echter nog belangrijker als historische gebeurtenis. Er zijn een aantal wereldleraren geweest, zoals de Boeddha, Krishna, Jezus en Mohammed. Al deze leraren hebben de wereld een religieuze boodschap geschonken die geschikt was voor hun tijd en omstandigheden. Zij schreven echter zelf nooit hun boodschap op. De leringen werden aan het nageslacht doorgegeven door hun leerlingen en volgelingen die de leringen opschreven zoals zij ze begrepen en zich herinnerden. Het is bekend dat deze leraren een innerlijke groep studenten hadden aan wie zij enige ‘occulte’ instructies gaven om hun openbare uitspraken te rechtvaardigen of verder uit te werken. Hun occulte onderricht werd nooit openbaar gemaakt, maar het is bekend uit wat H.P.B. te zeggen had dat zulk onderricht een gemeenschappelijke draad was die in alle religies aanwezig is. Zij gaf ons als voorbeeld Subba Row die een ingewijde Brahmaan was, maar die bepaalde aspecten van zijn kennis niet publiekelijk bekend kon maken.

Niettemin waren deze leraren de stichters van grote godsdiensten. Als men de theosofische leringen moet geloven, dan waren zij allen lid van een Broederschap die achter de schermen betrokken is bij het algehele ‘bestuur’ van de zaken der mens-

heid. Het belangrijke punt is dat deze stichters zelf nooit iets schreven. Met de komst van de theosofie werd dat anders. Leden van de Broederschap deden hun uiterste best om ervoor te zorgen dat hun boodschap wél op schrift gezet werd. Het boekje dat *A Trilogy* wordt genoemd vertelt iets over de geschiedenis van het schrijven van *Isis Ontsluierd* en *De Geheime Leer*. Het laat zien in welke mate de Meesters zelf betrokken waren bij het schrijven van deze twee boeken en hoe zij, in het geval van *De Geheime Leer*, H.P.B. een paar jaar langer in leven moesten houden opdat zij het werk zou kunnen voltooien. Dit is de eerste keer in de geschreven geschiedenis van de wereld dat de boodschap van de Broederschap rechtstreeks aan het papier werd toevertrouwd.

Nu is er de grote verantwoordelijkheid van de leden van de Theosophical Society ‘te laten weten dat er zoiets als Theosofie bestaat en mensen te helpen ernaar op te klimmen door de eeuwige waarheid ervan te bestuderen’. Deze verplichting staat in de *Sleutel tot de Theosofie*.

Verder staat in de brieven van de Meesters zelf, uitgegeven door Jinarajadasa, de persoonlijke verklaring van de Maha Chohan (d.w.z. van de Meester van onze Meesters) dat ‘de Theosophical Society gekozen werd als hoeksteen, als het fundament voor de toekomstige religies der mensheid’ en de aanvulling daarop: ‘willen onze leringen een praktische reactie zijn op de zogenaamde morele opvattingen of op de denkbeelden over waarheidsgetrouwheid, zuiverheid, zelfverloochening, naastenliefde, enz., dan moeten wij kennis van de Theosofie verspreiden’; verder, zeiden ze, ‘*is het absoluut noodzakelijk deze geleidelijk in te prenten en haar theorieën te benadrukken, die onweerlegbare feiten zijn voor hen die weten, met rechtstreekse conclusies die afgeleid zijn van en bevestigd zijn door het bewijsmateriaal dat de moderne exacte wetenschap verschaft*’.

Dan hebben we nog de brief uit 1900 van Meester K.H. aan Annie Besant, die algemeen als echt aanvaard wordt en waarin de Meester concludeert dat *'de T.S. bedoeld is om de hoeksteen te worden van de toekomstige religies der mensheid... Om dit doel te bereiken moeten zij die een leidende positie hebben hun zwakke voorliefdes voor de vormen en ceremoniën van welk bijzonder geloof dan ook terzijde schuiven en laten zien dat zij ware theosofen zijn, zowel in hun innerlijk denken als in hun uiterlijke gedragingen'*.

Hierbij moeten we, omwille van de juistheid, in herinnering brengen dat de zogenaamde brief van de Maha Chohan een verslag was door K.H. van een interview met de Maha Chohan in 1881. Van de Maha Chohan wordt gezegd dat 'voor zijn inzicht de toekomst als een open boek is'.

Moeten we daarom geen goede notie nemen van wat de Meesters te zeggen hadden? Zij verschenen niet in de wereld om persoonlijk hun boodschap over te brengen; maar zij waren van hetzelfde kaliber als zij die dat wel deden en die erkend zijn als stichters van godsdiensten. In feite was de komst van Theosofie aan het eind van de negentiende eeuw een wereldgebeurtenis die minstens zo groot was als de stichting van de andere godsdiensten. Er was echter dit grote verschil dat, hoewel de Meesters niet persoonlijk verschenen en hoewel ze ook nu niet onder ons zijn, wij wel hun boodschap op schrift hebben. Daarmee kan niet geknoeid worden door een foutieve vertaling of door de kleuring van een persoonlijke mening, zoals het geval was met alle andere 'geschriften' die opgetekend werden door de volgelingen, leerlingen, enz., na de dood van de Meester.

De bedoeling was dat de Theosophical Society deze kennis zou verspreiden. Het is onze verantwoordelijkheid als leden dit te

doen. Moeten we, aangezien het de bedoeling was dat de Theosophical Society de basis zou vormen voor de toekomstige religies der mensheid, dat vertrouwen niet serieus nemen en, voor zover we dat kunnen, ons beijveren die doelstelling te verwezenlijken? Als een orgaan dat de erfgenaam is van deze grote leringen wordt de Society het middel om hun boodschap over de wereld uit te dragen. Het is ook veelzeggend dat de boodschap werd gegeven in de meest algemeen gangbare Westerse taal en dat de boeken in het Westen gedrukt werden.

Deze grootse visie die de Meesters hadden moet toch voorrang hebben boven elke andere visie, collectief of anderszins, die leden van de Society hebben.

De boodschap van de Meesters was dat wat ze ons rechtstreeks gaven in hun eigen geschriften, in de Brieven van de Meesters, of in die geschriften waarvoor zij H.P.B. als doorgeefluik gebruikten. Deze geschriften moeten worden onderscheiden van die welke later verschenen als commentaren, persoonlijke meningen, zelfs parodieën op de originele geschriften, maar die niettemin werden uitgebracht onder de naam Theosofie. De Meesters herhaalden niet alleen wat al bekend was in de klassieke godsdienstige en wijsgerige geschriften tot hun tijd, maar zij voegden veel materiaal toe dat tot dan toe geheim was gehouden. Nog los van het feit dat we de boodschap van de Meesters op schrift hadden, wat op zichzelf al uniek was, maakt dit aanvullend materiaal, gevoegd bij dat wat al bekend was van vroeger, hun uitstorting van een geweldig uitgebreid systeem van kennis nog meer tot een wereldgebeurtenis, nog groter zelfs dan bijvoorbeeld de opkomst van het Christendom. Wij hebben niet de Leraar, maar wij hebben de Lering ongeschonden in ons bezit gekregen en dit is een unieke gebeurtenis in de wereld-geschiedenis.

Vertaling: Louis Geertman